

**ДИРЕКТИВА 20.../.../ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
И НА СЪВЕТА**

от

**за прилагане на принципа на равно третиране на мъжете и жените,
които извършват дейности в качеството на самостоятелно заети лица,
и за отмяна на Директива 86/613/ЕИО**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 157, параграф 3 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

в съответствие с обикновената законодателна процедура²,

---

¹ ОВ С,

² Позиция на Европейския парламент от ... (все още непубликувана в Официален вестник) и Решение на Съвета от ....

като имат предвид, че:

- (1) Директива 86/613/ЕИО на Съвета от 11 декември 1986 г. за прилагане принципа на равното третиране на мъжете и жените, извършващи дейности в качеството на самостоятелно заети лица, включително и в сектора на земеделието, както и за закрила на самостоятелно заетите жени по време на бременност и майчинство¹ гарантира прилагането в държавите-членки на принципа на равно третиране на мъжете и жените, които извършват дейности в качеството на самостоятелно заети лица или допринасят за изпълнението на подобни дейности. Директива 86/613/ЕИО не е много ефективна по отношение на самостоятелно заетите лица и техните съпрузи и нейният обхват следва да бъде преразгледан, тъй като дискриминация, основана на пола, и тормоз се наблюдава и в области, които са извън сферата на наемния труд. От съображения за яснота Директива 86/613/ЕИО следва да бъде заменена с настоящата директива.
- (2) За да подобри управлението на политиката за равенство между половете, Комисията оповести в съобщението си от 1 март 2006 г., озаглавено „Пътна карта за равенство между жените и мъжете”, че ще преразгледа съществуващото законодателство на ЕС за равенство между половете, което не е включено в програмата за законодателна преработка от 2005 г., с цел то да бъде актуализирано, модернизирано и преработено, където е необходимо. Директива 86/613/ЕИО не беше включена в програмата за законодателна преработка.

---

¹ ОВ L 359, 19.12.1986 г., стр. 56.

- (3) В заключенията си от 5 и 6 декември 2007 г. „Равностойна роля на жените и мъжете по отношение на заетостта, растежа и социалното единство“ Съветът призова Комисията да прецени необходимостта от преразглеждане, ако е необходимо, на Директива 86/613/ЕИО, с цел да се гарантират правата, свързани с майчинството и бащинството, на самостоятелно заетите лица и техните помагачи съпрузи.
- (4) Европейският парламент последователно е приканвал Комисията да преразгледа Директива 86/613/ЕИО, по-специално, за да се повиши закрилата на самостоятелно заетите жени по време на майчинство и да се подобри положението на съпрузите на самостоятелно заети лица в селското стопанство.
- (5) В съобщението си от 2 юли 2008 г., озаглавено „Обновена социална програма: възможности, достъп и солидарност в Европа на 21-ви век“ Комисията потвърди необходимостта от предприемане на действие по отношение на неравнопоставеността между половете в областта на предприемачеството, както и от подобряване на съчетаването на личния и професионалния живот.

- (6) Вече съществуват редица действащи правни инструменти за прилагането на принципа на равно третиране, които обхващат дейностите на самостоятелно заетите лица, и по-специално Директива 79/7/ЕИО на Съвета от 19 декември 1978 г. относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване¹ и Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (преработена)². Поради това настоящата директива следва да не се прилага в областите, които вече са уредени в други директиви.
- (7) Настоящата директива не засяга правомощията на държавите-членки да организират системите си за социална закрила. Изключителната компетентност на държавите-членки по отношение на организацията на системите им за социална закрила включва, *inter alia*, решенията за създаване, финансиране и управление на такива системи и свързаните с тях институции, както и относно същността и предоставянето на обезщетения, размера на вноските и условията за достъп.

---

¹ ОВ L 6, 10.1.1979 г., стр. 24.

² ОВ L 204, 26.7.2006 г., стр. 23.

- (8) Настоящата директива следва да се прилага за самостоятелно заетите лица и техните съпрузи или партньори на семейни начала, когато и доколкото последните са признати от националното законодателство, когато те обичайно участват в осъществяването на стопанските дейности в съответствие с условията, предвидени в националното законодателство. За да се подобри положението на съпрузите и, когато и доколкото са признати от националното законодателство –партньорите на семейни начала на самостоятелно заети лица, тяхната дейност следва да бъде призната.
- (9) Настоящата директива следва да не се прилага за въпроси, които са уредени в други директиви за прилагане на принципа на равно третиране на мъжете и жените, най-вече Директива 2004/113/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 г. относно прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги¹. *Inter alia*, продължава да се прилага член 5 от Директива 2004/113/ЕО по отношение на осигурителните услуги и свързаните с тях финансови услуги.
- (10) За да бъде предотвратена дискриминацията, основана на пола, настоящата директива следва да се прилага както за пряката, така и за непряката дискриминация. Тормозът и сексуалният тормоз следва да се считат за дискриминация и поради тази причина следва да бъдат забранени.
- (11) Настоящата директива не следва да засягат правата и задълженията, които произтичат от брачното или семейното положение, определено в националното право.

---

¹ ОВ L 373, 21.12.2004 г., стр. 37.

- (12) Принципът на равно третиране следва да обхваща отношенията между самостоятелно зетото лице и трети страни в обхвата на настоящата директива, но не и отношенията между самостоятелно зетото лице и неговия(ата) съпруг(а) или партньор на семейни начала.
- (13) При самостоятелната зетост прилагането на принципа на равно третиране означава недопускане на дискриминация, основана на пола, например във връзка със създаването, оборудването или разширяването на стопанска дейност или започването или разширяването на всякаква друга форма на самостоятелна зетост.
- (14) Съгласно член 157, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз държавите-членки може да запазят или приемат мерки, предвиждащи специфични придобивки за улеснение на упражняването на дейност като самостоятелно зето лице от недостатъчно представения пол или за предотвратяване или компенсиране на неизгоди в професионалната кариера. По принцип мерки като позитивните мерки с цел постигане на практика на равенство между половете не следва да бъдат възприемани като нарушение на правния принцип на равно третиране на мъжете и жените.

- (15) Необходимо е да се гарантира, че условията за учредяване на дружество между съпрузи или между партньори на семейни начала, когато и доколкото последните са признати от националното право, не са по-ограничителни от условията за учредяване на дружество от други лица.
- (16) Предвид участието им в семейна стопанска дейност съпрузите или, когато и доколкото са признати от националното право – партньорите на семейни начала на самостоятелно заети лица с достъп до система за социална закрила следва също да имат право да се ползват от социална закрила. От държавите-членки следва да се изисква да предприемат необходимите мерки за организиране на тази социална закрила в съответствие с националното право. По-конкретно, държавите-членки могат да решават дали тази социална закрила следва да се прилага задължително или на доброволен принцип. Държавите-членки могат да предвидят социалната закрила да бъде пропорционална на участието в дейностите на самостоятелно заетото лице и/или на размера на вноските. Без да се засяга настоящата директива, държавите-членки могат да запазят националните разпоредби, с които достъпът до специални системи за социална закрила или до определени равнища на закрила, включително специални условия за финансиране, се ограничава до определени групи самостоятелно заети лица или професии, при условие че съществува достъп до обща система.

- (17) Икономическата и физическата уязвимост на бременните самостоятелно заети жени и бременните съпруги и, когато и доколкото са признати от националното право – бременните жени партньори на семейни начала на самостоятелно заети лица налага необходимостта да им бъде предоставено право на обезщетения при майчинство. Държавите-членки запазват компетентност да организират отпускането на такива обезщетения, включително да определят размера на вноските, както и всички разпоредби по отношение на обезщетенията и плащанията, при условие че са спазени минималните изисквания на настоящата директива. По-конкретно, те могат да определят периода преди и/или след раждане, през който се предоставя право на обезщетения при майчинство. Освен това, при определянето на размера на вноските и/или обезщетенията може да се вземе предвид икономическото положение на съответното лице или семейство.

- (18) За да се отрази спецификата на самостоятелната заетост, самостоятелно заетите жени и съпругите или, когато и доколкото са признати от националното право – жените партньори на семейни начала на самостоятелно заети лица, следва да получат достъп, в рамките на възможното, до съществуващи услуги, осигуряващи временно заместване, което позволява прекъсване на професионалната им дейност поради бременност или майчинство, или до всякакви съществуващи национални социални услуги. Достъпът до тези услуги може да се разглежда като алтернатива на помощта при майчинство или като част от нея.
- (19) Повишаването на ефикасността и ефективността на социалните системи, по-специално чрез подобряване на стимулите, по-добро управление и оценяване и чрез определяне на приоритети в програмите за разходи, придоби особена важност за дългосрочната финансова устойчивост на европейските социални модели. При определянето на мерките, необходими за прилагането на настоящата директива, държавите-членки следва да обърнат специално внимание на подобряването и осигуряването на качество и дългосрочна устойчивост на системите си за социална закрила.

- (20) Лица, които са били подложени на дискриминация, основана на пола, следва да разполагат с подходящи средства за правна защита. С цел да се предостави по-ефективна защита, следва да се даде право на сдружения, организации и други юридически лица да участват в производства по определен от държавите-членки начин, както от името на жертвата, така и като подпомагаща страна, без да се засягат националните процесуални правила за представителство и защита пред съдилищата.
- (21) Защитата от дискриминация, основана на пола, на самостоятелно заети лица, съпрузи на самостоятелно заети лица и, когато и доколкото са признати от националното право — партньори на семейни начала на самостоятелно заети лица, следва да бъде подкрепена във всяка държава-членка от един или няколко органа с необходимата компетентност за анализиране на тези проблеми, за проучване на възможните решения и за осигуряване на практическа помощ на жертвите. Посоченият орган или органи могат да съвпадат с натоварените на национално равнище със защитата на правата на човека, закрилата на правата на личността или прилагането на принципа на равно третиране.

- (22) Настоящата директива определя минимални изисквания, като по този начин предоставя възможност на държавите-членки да въведат или да запазят по-благоприятни разпоредби.
- (23) Доколкото целта на действието, което следва да се предприеме, по-специално осигуряването във всички държави-членки на обща висока степен на защита от дискриминация, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и може да бъде по-добре постигната на равнище на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, установен в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, установен в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1
Предмет

1. Настоящата директива определя рамка за прилагането в държавите-членки на принципа на равно третиране на мъжете и жените, които извършват дейности в качеството на самостоятелно заети лица или допринасят за изпълнението на подобни дейности, по отношение на аспектите, които не са обхванати от Директиви 2006/54/ЕО и 79/7/ЕИО.

2. Прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги продължава да се урежда от Директива 2004/113/ЕО.

Член 2
Приложно поле

Настоящата директива обхваща:

- а) самостоятелно заетите лица, а именно всички лица, които осъществяват дейност срещу възнаграждение за своя сметка в съответствие с условията, предвидени в националното право;
- б) съпрузите на самостоятелно заети лица или, когато и доколкото са признати от националното законодателство — партньорите на семейни начала на самостоятелно заети лица, когато те не са нито работници или служители, нито съдружници, а обичайно и в съответствие с условията на националното право участват в дейностите на самостоятелно заетото лице и изпълняват същите или помощни задачи.

Член 3
Определения

1. За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:
- а) „пряка дискриминация“: ситуация, при която дадено лице е третирано поради своя пол по по-неблагоприятен начин, отколкото този, по който е, е било или би било третирано друго лице при подобни обстоятелства;
  - б) „непряка дискриминация“: ситуация, при която привидно неутрална разпоредба, критерий или практика би поставила лица от един пол в по-неблагоприятно положение от лица от друг пол, освен ако тази разпоредба, критерий или практика е обективно оправдана от законова цел и средствата за постигането на тази цел са подходящи и необходими;

- в) „тормоз“: ситуация, при която нежелано поведение, свързано с пола на дадено лице, има за цел или за резултат да накърни достойнството на лицето и да го постави в сплашваща, враждебна, деградираща, унижителна или обидна обстановка;
- г) „сексуален тормоз“: ситуация, при която всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер има за цел или за резултат да накърни достойнството на лицето, по-специално когато го поставя в сплашваща, враждебна, деградираща, унижителна или обидна обстановка.

Член 4

Принцип на равно третиране

1. Принципът на равно третиране означава, че не се допуска каквато и да е дискриминация, основана на пола, в публичния или частния сектор, пряко или непряко, например по отношение на създаването, оборудването или разширяването на стопанска дейност или на започването или разширяването на всякаква друга форма на самостоятелна заетост.

2. В областите, обхванати в параграф 1, тормозът и сексуалният тормоз се смятат за дискриминация, основана на пола, и поради това са забранени. Отхвърлянето или понасянето от дадено лице на такова поведение не могат да се използват като основание при вземането на решение, което засяга това лице.
3. В областите, обхванати в параграф 1, указание да се дискриминират лица въз основа на пола се счита за дискриминация.

Член 5

Позитивни мерки

С оглед осигуряване на практика на пълно равенство между мъжете и жените в професионалния живот държавите-членки могат да запазят или да приемат мерки по смисъла на член 157, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз, като например такива, имащи за цел насърчаване на предприемачеството сред жените.

Член 6

Учредяване на дружество

Без да се засягат специфичните условия за достъп до определени дейности, които еднакво се прилагат и към двата пола, държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че условията за учредяване на дружество между съпрузи или между партньори на семейни начала, когато и доколкото последните са признати от националното право, не са по-ограничителни от условията за учредяване на дружество от други лица.

Член 7

Социална закрила

1. Когато в държава-членка съществува система за социална закрила на самостоятелно заети лица, тази държава-членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че съпрузите и партньорите на семейни начала, посочени в член 2, буква б), могат да се ползват от социална закрила в съответствие с националното право.

2. Държавите-членки могат да решават дали социалната закрила, посочена в параграф 1, се прилага задължително или на доброволен принцип. Съответно те могат да предвидят социалната закрила да се предоставя само по искане на съпрузите и партньорите на семейни начала, посочени в член 2, буква б).

Член 8

Обезщетения при майчинство

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че самостоятелно заетите жени, както и съпругите и жените партньори на семейни начала, посочени в член 2, могат да получават, в съответствие с националното право, подходяща помощ при майчинство, която позволява прекъсване на професионалната им дейност поради бременност или майчинство за най-малко 14 седмици.
2. Държавите-членки могат да решават дали помощта при майчинство, посочена в параграф 1, се отпуска задължително или на доброволен принцип. Съответно те могат да предвидят тази помощ да се предоставя само по искане на самостоятелно заетите жени и на съпругите и жените партньори на семейни начала, посочени в член 2.

3. Посочената в параграф 1 помощ се счита за подходяща, ако гарантира доход, еквивалентен най-малко на:
- а) помощта, което съответното лице би получавало в случай на прекъсване на дейност по здравословни причини, и/или
  - б) средната загуба на доход или печалба в сравнение със съпоставим предходен период в зависимост от максималните размери, установени от националното право, и/или
  - в) всяка друга семейна помощ, установена от националното право, в зависимост от максималните размери, предвидени в националното право.
4. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че самостоятелно заетите жени, както и съпругите и жените партньори на семейни начала, посочени в член 2, имат достъп, в рамките на възможното, до съществуващи услуги, които осигуряват временно заместване, или до всякакви съществуващи национални социални услуги. Държавите-членки могат да предвидят достъпът до тези услуги да е алтернатива или част от помощта, посочена в параграф 1 от настоящия член.

Член 9
Защита на правата

1. Държавите-членки гарантират, че съдебните или административните производства, включително когато считат за подходящо и помирителните производства, за привеждането в изпълнение на задълженията по настоящата директива, са достъпни за всички лица, които считат, че са претърпели загуби или вреди вследствие на неприлагането спрямо тях на принципа на равно третиране, дори след като отношението, при което се твърди, че е проявена дискриминация, е прекратено.
2. Държавите-членки гарантират, че сдруженията, организациите и другите юридически лица, които съгласно критериите, определени от съответното национално право, имат законен интерес да осигуряват спазването на настоящата директива, могат да участват както от името на жалбоподателя, или като подпомагаща страна, с неговото съгласие, във всяко съдебно или административно производство, предвидено за привеждане в изпълнение на задълженията по настоящата директива.
3. Параграфи 1 и 2 не засягат националните разпоредби относно сроковете за предявяване на искове, свързани с принципа на равно третиране.

Член 10

Компенсация или възстановяване на вредите

Държавите-членки въвеждат в националните си правни системи мерките, които са необходими, за да се гарантира действителна и ефективна компенсация или възстановяване на вредите съгласно определения от държавите-членки ред по отношение на загуби или вреди, претърпени от дадено лице вследствие на основана на пола дискриминация, като такава компенсация или възстановяване на вреди действа възпиращо и е пропорционална на претърпяната загуба или вреда. Такава компенсация или възстановяване на вреди не се ограничава от предварително определен максимален размер.

Член 11

Органи по въпросите на равенството

1. Държавите-членки определят орган или органи за насърчаване, анализ, мониторинг и подпомагане на равното третиране без дискриминация, основана на пола, на всички лица и създават необходимата уредба за това. Тези органи могат да бъдат част от агенции, чиято задача е да защитават на национално равнище правата на човека, да закрилят правата на личността или прилагането на принципа на равно третиране.

2. Държавите-членки гарантират, че задачите на посочените в параграф 1 органи включват:
- а) осигуряване на жертвите на дискриминация на независимо съдействие при разглеждане на жалбите им за дискриминация, без да се засягат правата на жертвите и сдруженията, организациите и останалите юридически лица, посочени в член 9, параграф 2;
  - б) провеждане на независими проучвания, свързани с дискриминацията;
  - в) публикуване на независими доклади и отправяне на препоръки по всички въпроси, свързани с такава дискриминация;
  - г) обмен на подходящо равнище на налична информация със съответните европейски органи, като Европейския институт за равенство между половете.

Член 12

Интегриране на принципа на равенство между половете

Държавите-членки активно се съобразяват с целта за равенство между мъжете и жените при изготвяне и прилагане на закони, подзакони и административни разпоредби, политики и дейности в областите, посочени в настоящата директива.

Член 13

Разпространяване на информация

Държавите-членки гарантират, че разпоредбите, приети съгласно настоящата директива, както и онези, които вече са в сила в тази област, се довеждат до знанието на заинтересованите лица чрез всички подходящи средства и на цялата им територия.

Член 14
Равнище на защита

Държавите-членки могат да въведат или да запазят по-благоприятни разпоредби за защита на принципа на равно третиране на мъжете и жените, отколкото предвидените в настоящата директива.

Прилагането на настоящата директива при никакви обстоятелства не представлява основание за намаляване на равнището на защита срещу дискриминация, което вече е постигнато от държавите-членки в областите, обхванати от настоящата директива.

Член 15

Доклади

1. Държавите-членки съобщават на Комисията цялата налична информация относно прилагането на настоящата директива до ...*.

Комисията съставя обобщителен доклад, който се предава на Европейския парламент и на Съвета не по-късно от ...**. Ако е уместно, този доклад се придружава от предложения за изменение на настоящата директива.

2. Докладът на Комисията взема предвид гледните точки на заинтересованите лица.

---

* ОВ: Моля, въведете дата:шест години след влизането в сила на настоящата директива.

** ОВ: Моля, въведете дата:седем години след влизането в сила на настоящата директива.

Член 16
Прилагане

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива най-късно до ...*. Те незабавно информират Комисията за текста на тези разпоредби.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване.

Условията и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Когато специални затруднения обосновават това, държавите-членки могат при необходимост да разполагат с допълнителен период от две години до ...** с цел да се съобразят с член 7, както и с цел да се съобразят с член 8 по отношение на съпругите и жените партньори на семейни начала, посочени в член 2, буква б).

3. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното право, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

---

* ОВ: Моля, въведете дата: две години след влизането в сила на настоящата директива.

** ОВ: Моля, въведете дата: четири години след влизането в сила на настоящата директива.

Член 17

Отмяна

Директива 86/613/ЕИО се отменя с действие от ...*.

Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива.

Член 18

Влизане в сила

Настоящата директива влиза сила на двадесетия ден от публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

---

* ОБ: Моля въведете дата: две години след влизането в сила на настоящата директива.

Член 19
Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в

За Европейския парламент

Председател

За Съвета

Председател
